

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з наукової роботи
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова
професор Г. М. Тобіш

_____ 2021 року

засідання структурного підрозділу Міжкафедрального семінару кафедри освіти дорослих і кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, призначеного рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 30 червня 2021 р. (Витяг з протоколу № 11), для проведення попередньої експертизи дисертації Чжан Вей на тему: «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій» на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта.

ПРИСУТНІ: завідувач кафедри д.пед. наук, проф. Слабко В.М. (головуючий на семінарі), доктори пед. наук, професори: М.С.Корець, Н.М.Рідей, Л.Л.Макаренко, С.М.Яшанов, О.П.Хижна, Р.А.Савченко, канд. пед. наук, проф. Т.О.Бодрова, кандидати педагогічних наук, доценти: О.М.Бордюк, С.І.Миколінська; старший викладач Н.Л.Горбатенко, аспірант Чжан Вей, секретар Д.Навроцька.

СЛУХАЛИ: Висновок рецензентів доктора педагогічних наук, професора Слабка Володимира Миколайовича, доктора педагогічних наук Савченко Регіни Анатоліївни про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Чжан Вей на тему: «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій», призначених рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 30 червня 2021 р. (Витяг з протоколу № 11) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Хижна О.П. Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 11 від 23.05.2017 року).

2.1. Дисертант Чжан Вей

На даному етапі суспільно-історичного розвитку процеси глобалізації, конвергенції, світової інтеграції стали загальноприйнятими. Україна і КНР, як країни, що динамічно розвиваються, вимушені все більш активно стикатися з інтегративними процесами протягом останніх десяти років. В українському та китайському географічному просторі співіснують представники різних етносів, які є носіями різноманітних культур та звичаїв. У цьому контексті актуалізуються положення національної та полінаціональної стратегії виховання молодого покоління на основі кроскультурних цінностей, зокрема й музичних. Зазначене вимагає багатоманітності наукових підходів до професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті становлення гуманістичної парадигми освіти (В. Андрущенко, В. Євтух, І. Зязюн, Б. Кедров, С. Клепко, В. Кремень, В. Лутай, О. Сухомлинська). Філософія сьогодні вважає кроскультурність методологічною передумовою для розвитку гуманітарних наук у сучасному полікультурному світі як гарантію толерантності та розвитку людської цивілізації, як основу антропологічної системи пізнання. Підставою для такого переконання є дослідження засновників кроскультурного підходу, ми маємо на увазі Р. Брісліна, Г. Трайндіса, Дж. Беррі, Д. Мацумото та ін.

Сьогодні *Soft Skills* (з *англ.* *м'які навички*) стають рушійною силою професійних команд, адже ще десять років тому такі професійно значущі якості, як кроскультурна компетентність, комунікабельність, емоційний інтелект, гнучкість, креативність, стресостійкість - вважалися опційними, водночас першочерговими були *Hard Skills* (з *англ.* *тверді, важкі, функціональні навички*). Функціональні навички – це те, що можна швидко опанувати і йти працювати. Наразі у фокусі м'які навички, які залежать від того, як людина зростала, як вчилася будувати свої стосунки з іншими. Якщо людина не здобула такі у молодому віці, розвивати їх у дорослому буде складніше. Саме побудова довіри у взаємовідносинах, емпатія, налагодження комунікацій з людьми, розуміння, як їм допомогти, має стати ключовим драйвером у командній колаборації. Принцип «Human-to-Human» передбачає врахування індивідуальності кожного, але водночас співпрацю в команді.

Зростає дослідницький інтерес українських науковців до проблеми удосконалення кроскультурного компонента професійної підготовки майбутніх учителів (В. Байденко, В. Бойченко, О. Буряк, Л. Волик, В. Гаснюк, О. Гуренко, В. Євтух, А. Ленд'єл-Сяркевич, К. Маргітич, Н. Мешко, Б. Оскарсон, М. Риженко, С. Садовенко, А. Солодка).

Сучасні китайські дослідники в галузі педагогічних наук (Йй Юй Хуа, Сяо Су, Сяомань Чжу, У Іфан), розглядаючи тенденції удосконалення педагогічної та мистецької освіти, наголошують на необхідності розробки педагогічних теорій і концепцій, які інтегрували б кращі національні традиції та сучасні методи китайської освіти з досвідом зарубіжних країн у галузі освіти.

Підвищення рівня професійної підготовки стало предметом вивчення таких вчених, як Чжен Юе, Чжі Цінь Чжоу, Хуан Чженце. Зв'язок завдань, що вирішуються педагогічними університетами аналізували Ван Гоань, Вей Хуан, Хоу Зінхонг, Чжен Лі, Цзінь Явень, Лі Дана, Ін Айцін, Лі Цзіньюань, Лу Мінде, Хуан Цзінь, Цай Цзюемін, Ян Лімей, Цао Лі, Яо Сіюань.

Динамічні соціально-політичні перетворення в Україні й Китаї орієнтують соціально-культурну політику на гнучке поєднання в ній загальнонаціональних і локальних інтересів. У концептуальних документах в Україні, що визначають основні напрями розвитку освіти («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), «Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» (2016), «Положення про Національну освітню електронну платформу» (2018), Закони України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2017), галузевій Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року, Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 роки та ін.) зазначається, що стратегічно виправданим є розгляд ідей теорії діалогу і необхідності створення умов для формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів в контексті діалогу культур і цивілізацій; наголошується що інформатизація сучасної освіти – це комплексний і багатоплановий процес, спричинений соціальним замовленням суспільства на підготовку фахівців, які вміють орієнтуватися в інформаційних потоках, володіють інформаційною грамотністю.

У науково-педагогічній літературі широко представлені проблеми інформатизації освітнього процесу (В. Биков, О.Бордюк, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Кобаль, Л.Макаренко, Л. Шевченко, С.Яшанов та ін.). Багатоаспектність практичної музично-педагогічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти (як лектора, тьютора, фасилітатора, виконавця, концертмейстера, керівника дитячого колективу, режисера, звукорежисера, аранжувальника тощо) визначає необхідність оволодіння цифровими технологіями відповідно до вимог сучасності та специфіки викладання предмета.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що наразі немає єдиного визначення та структури кроскультурної компетентності студентів. Сучасний освітній процес ЗВО, в якому закладаються основи цього феномену, все ще залишається традиційним та не володіє достатнім потенціалом для вирішення вказаної проблеми. Недооцінка кроскультурної компетентності та спорадичність її формування значно збіднюють зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Спрямованість на здійснення професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах диджіталізації стає обов'язковим компонентом підготовки фахівця, важливою умовою його мобільності та конкурентоспроможності.

Узагальнення теоретичних і практичних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених щодо формування інформаційної культури майбутніх

філологів в умовах цифровізації вищої педагогічної освіти є підставою для виокремлення суперечностей між:

– між узагальненими положеннями теорії мультикультурної освіти та відсутністю концептуального осмислення проблеми кроскультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва;

– великим творчим потенціалом кроскультурної компетентності у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатньою увагою до її цілеспрямованого формування в освітньому процесі вищої школи;

– зростаючою роллю кроскультурної компетентності фахівців в умовах цифровізації системи професійної освіти та недостатнім рівнем впровадження цієї складової у професійну підготовку студентів-музикантів ЗВО;

– динамічним розвитком засобів інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання мистецьких дисциплін та відставанням у реалізації їхнього освітнього потенціалу в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до їх застосування у професійній діяльності;

– необхідністю виходу на якісно нові моделі освітньої діяльності та спробами розв'язувати поставлені завдання традиційними засобами й недостатністю методичних розробок із використання нових прогресивних цифрових технологій у системі неперервної освіти.

Недостатня теоретична і методична розробленість проблеми зумовила вибір теми дослідження: *«Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій»*.

Характерною ознакою сучасного періоду розвитку професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є пошук нового змісту і технологій навчання, розгортання експериментальної роботи, спрямованої на впровадження освітніх інновацій, а також культурологічна орієнтація навчально-виховного процесу, що передбачає не лише формування у студентів певної системи знань умінь та навичок, а й розвиток духовної культури в контексті гармонійної взаємодії всіх індивідуальних процесів світосприйняття і становлення освіти як чинника розвитку культури.

Мета дослідження: полягає у проектуванні, теоретичному обґрунтуванні й забезпеченні результативності моделі поетапного формування кроскультурної компетентності студентів-музикантів у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва, зорієнтована на формування кроскультурної компетентності студента.

Предмет дослідження – зміст, форми, методи та засоби формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти.

Відповідно до мети, предмета, об'єкта дослідження визначені такі **завдання:**

1) здійснити комплексний аналіз науково-педагогічних джерел та виокремити напрями дослідження визначеної проблеми щодо формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти;

2) розкрити сутнісні та змістові характеристики категоріального апарату дослідження; уточнити зміст поняття «кроскультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва» та визначити його структурні компоненти;

3) обґрунтувати, створити та експериментально перевірити модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій;

4) дослідити вплив національної музичної культури України та Китаю на формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти;

5) провести дослідно-експериментальну роботу з реалізації педагогічних умов формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій.

Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати такі висновки:

Удосконалення кроскультурного компонента професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає збереження, відтворення та розвиток культури шляхом створення її нових зразків; забезпечує якісно новий рівень у осягненні народної художньої культури як синкретичного явища, що володіє інтегральними якостями і зберігає етнічну культурну цілісність; дає змогу здійснити художньо-естетичний синтез різних рівнів, видів і типів художньої творчості; міждисциплінарний гуманітарний синтез мистецтва, рідної мови, фольклору, літератури, історії, необхідний в цілісному освоєнні духовного змісту культури; універсальний синтез різних галузей знання в цілісну систему на основі образів, тем, понять, текстів, що розкривають універсальне мистецьке знання.

Кроскультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва розуміється нами як фахово значуща інтегративна якість особистості, загальна здатність до життєдіяльності в умовах поліетнічного та полікультурного суспільства, що ґрунтується на поєднанні особистісних якостей, синтезованих знаннях, уміннях і навичках позитивної міжкультурної взаємодії, здатність до пристосування до змін в іншому культурному середовищі. Пізнання унікальності, неповторності власної культури відбувається через самопізнання, самоактуалізацію особистості в результаті її саморозвитку і самоорганізації, а прагнення долучитися до скарбів світової культури дає змогу розглядати музичну культуру як систему суб'єктивних смислів й ціннісних орієнтацій.

У ході дослідження сформульовано вимоги до кроскультурного компоненту змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, виявлено та проаналізовано ефективність найбільш типових форм

організаційно-педагогічного управління: нормативно-правове регулювання; інструктування та консультування; методичне керівництво і моніторинг розвитку непрофесійної творчості; вивчення і узагальнення досвіду організаційної, педагогічної та методичної діяльності; усвідомлена репертуарна політика та забезпечення колективів навчально-методичною літературою. З'ясовано наявність різних підходів щодо визначення змісту та сутності інформаційної грамотності студентів у вітчизняній і зарубіжній науці; визначено її змістові характеристики в епоху цифровізації.

Серед складових кроскультурної компетентності назвемо:

1. *Знання* - інформація про особливості певної культури. Такі знання мають відображатися не просто у володінні інформацією, а у глибинному осмисленні того, що можуть значити для співрозмовника вербальні та невербальні жести, який стиль поведінки йому притаманний та якими інструментами комунікацій він може володіти. Також варто аналізувати, що є спільним і на чому варто робити акцент для знаходження спільної точки зору.

2. *Мотивація* - наявність бажання та необхідності взаємодіяти з представником іншої культури. Без наявності мотивації кроскультурна компетентність не зможе закріпитися у свідомості студента через відсутність бачення сфери її застосування. Базисом для виникнення мотивації виступає потреба, наприклад, дізнатися важливу інформацію.

3. *Уміння* – володіння досвідом та навичками у побудові кроскультурних комунікацій. Потрібно розуміти, що навіть якщо попередньо студент не усвідомлював, що бере участь у кроскультурних комунікаціях, то це усе одно відбувалося. Важливо, показати у яких моментах це відбувалося. Дуже корисно брати до уваги близькі й найбільш поширені приклади, а також стимулювати аналіз того, як відбувалися кроскультурні мотивації до отримання знань індивідом і як вони відбулися б вже після.

4. *Прихильність* – позитивне, або ж неупереджене ставлення до носія іншої культури. Першим кроком до побудови прихильності є нівелювання будь-яких стереотипів про інші культури та культурні відмінності.

Отже, вважаємо, що, з одного боку, кроскультурна компетентність є відкритою системою, структурним компонентом загальної системи компетентностей, володіння якими необхідно молодій людині в полікультурному демократичному суспільстві. З іншого боку, структура кроскультурної компетентності має свої особливості, зумовлені життєдіяльністю людини в суспільстві. Усі компоненти кроскультурної компетентності (знання, вміння, навички, здатності, мотиви, цінності, переконання, досвід, особисті якості) взаємопов'язані через поняття культурного і соціального контекстів, тому оволодіння ними має відбуватися комплексно. Якщо контекст культури передбачає знання різних культурно-історичних традицій, моделей культурної ідентичності, то соціальний контекст – знання соціальних умов взаємодії та набуття різних моделей соціокультурної ідентичності.

Нами були визначені структурні та функціональні компоненти кроскультурної компетентності студентів. Виявлено, що кроскультурна

компетентність – складне системне утворення, яке складається з трьох взаємопов'язаних і взаємозалежних підсистем: інформаційної, психологічної та діяльнісної.

Інформаційна підсистема включає два компоненти – *когнітивний*, що забезпечує комплекс професійних й спеціальних знань та умінь їх застосовувати, вмінь вибирати джерела пізнання і форми самоосвітньої діяльності; *рефлексивно-продуктивний*, який передбачає усвідомлення сенсу та цінності міжкультурного спілкування в житті людини та сприяє саморегуляції власної діяльності за допомогою контрольно-рефлексивних операцій. *Психологічна* підсистема складається з двох компонентів – *мотиваційно-емоційного*, що охоплює інтереси, потреби, мотиви студента і відповідає за позитивну мотивацію до кроскультурного спілкування як складного духовного феномену та *емпатично-атрибуційного*, який дозволяє зрозуміти емоційний стан співрозмовника і підлаштовуватися під нього, а можливо й трансформувати його та забезпечує усвідомлення мотивів, намірів й реакцій партнера. *Діяльнісна* підсистема містить *діяльнісний* компонент (уміння і навички, що забезпечують застосування знань у реальному спілкуванні, *креативно-конструктивний* компонент, який ототожнює собою творчість студента, можливість вийти за рамки штатної ситуації. У відповідності до вказаних компонентів на основі розроблених критеріїв та показників було визначено рівні сформованості кроскультурної компетентності студентів – високий, середній, низький.

Описано зміст принципів, на яких ґрунтується представлена модель формування кроскультурної компетентності студентів у процесі інтенсивно-комунікативного музичного навчання: *усвідомленого навчання та вибору, чутливості до міжкультурних відмінностей, позитивного налаштування, лінгвістичного розуміння, здатності адаптуватися до інших культурних середовищ, креативності, міжкультурної взаємодії, рефлексивності, самоменеджменту, активної та продуктивної дії.*

Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музики розглядається нами як один з напрямів духовного розвитку особистості, що являє собою процес входження особистості в культурний простір, орієнтує її на вільний творчий розвиток в соціокультурному середовищі. Пізнання унікальності, неповторності кожної культури відбувається через самопізнання, самоактуалізацію особистості в результаті її саморозвитку і самоорганізації, а прагнення долучитися до скарбів світової культури дає змогу розглядати музичну культуру як систему суб'єктивних смислів і ціннісних орієнтацій.

Розкриття взаємозв'язку компонентів у цілісній структурі кроскультурної компетентності майбутніх учителів музики дало можливість обґрунтувати критерії сформованості кроскультурної компетентності: *орієнтаційно-мотиваційний, когнітивний, процесуальний та креативно-комунікативний.* Кожен критерій сформованості кроскультурної компетентності розкривається нами через відповідні показники, за якими можна судити про рівень її сформованості. Відповідно до визначених критеріїв та показників ми

виділяємо три рівні сформованості кроскультурної компетентності: високий, середній і низький.

Мотиваційний критерій визначає міру мотиваційної спрямованості студентів. Сенсоутворювальним ядром мотиваційної сфери нами визначено прагнення студентів до особистісного самовдосконалення і формування у них позитивного ціннісно-мотиваційного ставлення до майбутньої професійної діяльності. Тому як показники мотивації формування кроскультурної компетентності ми розглядаємо ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності як до цінності; потребу студента у формуванні та самовихованні своєї кроскультурної компетентності; прагнення до особистісного самовдосконалення та професійного становлення.

На високому рівні сформованості КК студентів завжди проявляються захопленість професією, прагнення до саморозвитку, усвідомлена позитивна мотивація до фахової діяльності. Для середнього рівня сформованості КК характерні ситуативний прояв прагнення до саморозвитку та самовдосконалення, переважання супутніх мотивів вибору майбутньої професії. Низький рівень сформованості КК майбутніх учителів музичного мистецтва характеризується негативним ставленням до фахової діяльності, відсутністю потреби в самовихованні кроскультурної компетентності.

Когнітивний критерій – один з найважливіших критеріїв при оцінці рівня сформованості кроскультурної компетентності студентів. Ми розглядаємо кроскультурну компетентність як відкриту систему, тому для її формування і розвитку важливі не лише знання, а й усвідомлення того, які знання ще відсутні або представлені в недостатній мірі. Названий критерій розкривається через такі показники: наявність знань про культуру, етнічність, сутність і способи формування і самовиховання кроскультурної компетентності; здатність до систематизації та узагальнення знань. Високому рівню сформованості КК студентів відповідають глибокі, стійкі, системні знання, які проявляються постійно і з усіх аспектів. На середньому рівні сформованості КК майбутніх учителів музичного відзначаються системні знання, але глибина їх проявляється лише іноді та за окремими аспектами. На низькому рівні сформованості КК респондентів відзначаються поверхові, неусвідомлені і безсистемні знання, які проявляються лише епізодично.

Процесуальний критерій включає професійні вміння, апробовані в дії, освоєння особистістю як найбільш ефективні. Уміння сприяють формуванню та розвитку у студентів різноманітних способів діяльності, творчих здібностей, необхідних для самореалізації особистості у фаховій діяльності. Показниками цього критерію є такі вміння: здійснювати самостійний творчий пошук у вирішенні проблем; рефлексувати власну діяльність і поведінку, передати інструментарій самопізнання і саморозвитку іншому. Високому рівню сформованості кроскультурної компетентності відповідають творчий характер і високий ступінь суб'єктності та самостійності в прояві умінь. На середньому рівні відзначається репродуктивний характер прояву умінь, творчі моменти ситуативні, ступінь суб'єктної активності невисока. Для низького

рівня характерні вимушене, стереотипне реагування на зовнішні стимули, уміння виявляються в діяльності неусвідомлено.

Креативно-комунікативний критерій ми розкриваємо через такі показники: відчуття задоволеності від прояву кроскультурної компетентності; позитивне оцінювання педагогічних явищ з опорою на соціально та особистісно значущі цінності; здатність сприймати внутрішній світ іншого й ототожнювати себе з ним; культурна толерантність.

Високому рівню сформованості кроскультурної компетентності студентів відповідають стійкі позитивні емоційні реакції, емпатія. Середньому рівню сформованості КК респондентів характерні позитивні емоційні прояви, але в окремих ситуаціях втрачається або послаблюється контроль над ними. Низький рівень сформованості КК респондентів характеризується переважанням негативних емоцій, відсутністю контролю над емоційними проявами. Розглядаючи як один з показників емоційної сфери почуття задоволеності від явища кроскультурної компетентності (гуманності, культури спілкування, культури творчості), ми маємо на увазі, перш за все емпатію, здатність людини проникати у внутрішній світ іншої, співпереживати, співчувати в будь-яких ситуаціях, вміти встати на його позицію, розділити з ним радощі і прикрощі; вступати в кроскультурну комунікацію з носіями іншої культури.

Вищеназвані критерії та показники володіють достатнім ступенем узагальненості та одночасно конкретності для того, щоб охарактеризувати оцінку рівня кроскультурної компетентності студентів.

Модель формування кроскультурної компетентності студентів розуміється нами як взаємопов'язаний і взаємозумовлений комплекс, який поєднує кілька блоків: цільовий, змістовий, процесуальний та контрольньо-діагностичний, які забезпечують сформованість означеної якості.

Цільовий блок моделі включає комплекс завдань, розв'язання яких сприятиме тому, що:

- студенти складуть цілісне уявлення про традиції та сучасні форми культури;
- у них сформується моральні основи поведінки та спілкування у мультикультурному соціумі;

Змістовий блок, який включає необхідні знання, вміння та навички, дає установку на реалізацію поставленої мети. Змістовий компонент поєднує в собі принципи, функції та зміст. Формування кроскультурної компетентності студентів спирається на принципи *системності, наступності та діяльності*. Системність передбачає логічний зв'язок всіх елементів процесу формування кроскультурної компетентності. Наступність характеризує діалектичний характер музичного навчання, кожен етап відкриває можливість для досягнення нового. Останній принцип свідчить про характер формування кроскультурної компетентності – у процесі діяльності.

Завданнями формування кроскультурної компетентності є регуляція поведінки та спілкування в різних сферах, соціалізація та адаптація. Зміст

відображає структуру заздалегідь спроектованої навчально-пізнавальної діяльності:

1) виявлення сутності та призначення спілкування як психолого-педагогічного феномену;

2) відпрацювання комунікативних, перцептивних та інтерактивних умінь міжособистісної взаємодії;

3) відпрацювання умінь самооцінки та самоконтролю;

4) самостійна, творча діяльність з вибудовування власного стилю спілкування в різних ситуаціях, на основі формування етичних засад поведінки. Відповідно до заздалегідь спроектованої діяльності з формування кроскультурної компетентності, в ході формувального експерименту вирішуються наступні завдання:

- розробка прийнятної моделі спільної діяльності партнерів – у процесі тренінгів та ігор студент підбирає риси стилів спілкування, прийнятні лише йому, з урахуванням його стійких якостей особистості та бажання;

- пошук стратегій активного діалогу – отримання теоретичних уявлень про мовні конструкції, види та стиль спілкування, особливості процесів сприйняття інформації, зчитування її з вербальних та невербальних каналів – дозволяє розробити універсальні схеми коректного переконання та заперечення;

- контроль та самоконтроль спілкування, у тому числі через регулювання емоційних станів; вирішенню цього завдання сприяють психологічні ігри та моделювання ситуацій, що дають можливість взяти участь у заздалегідь запроєктованому малоформалізованому спілкуванні, а також побачити себе очима групи;

- регулювання та корекція своєї поведінки у спілкуванні в залежності від розуміння поведінки партнера зі спілкування, шляхом отримання інформації про такі характеристики спілкування, як перцепція та атрибуція, можливість побачити, як функціонують вони на практиці у процесі комунікативних тренінгів;

- подолання індивідуально-особистісних бар'єрів у спілкуванні можливе завдяки отриманню інформації про різні аспекти культури спілкування: культура мовлення, естетики одягу, культура застілля, культура етикетних ситуацій, що надає можливість кожному студенту почуватися впевнено в різних ситуаціях спілкування як ділового, так і міжособистісного;

- подолання проблеми адаптації студента-першокурсника до нової для нього системи навчання, що, у свою чергу, дозволило подолати соціокультурні та статусно-рольові бар'єри у спілкуванні; це стає можливим завдяки дискусіям, моделюванню ситуацій, ігор та комунікативним тренінгам, а також отриманню уявлення про соціальні ролі з накладених ними на спілкування обмеженнями;

Процесуальний блок моделі визначає вибір форм та методів впливу на студента, а також умови реалізації формування кроскультурної компетентності.

Як оптимальну систему методів ми обрали:

1) пояснювально-ілюстративний (лекції) – передача основного обсягу інформації;

2) методи спільної діяльності (навчальні дискусії та обговорення, моделювання ситуацій), що дозволяють студентам самостійно, але під контролем викладача вирішувати квазіпрофесійні завдання та отримувати комплекс необхідних фахових умінь;

3) методи проблемного навчання (ділові ігри та комунікативний тренінг), що моделюють конкретні ситуації взаємодії та спілкування, дозволяють отримати різний спектр навичок, необхідних як для ділового, так і для міжособистісного спілкування;

4) репродуктивні методи (тестування, виконання контрольних завдань) – для контролю за процесом засвоєння знань, умінь та навичок;

5) реалізація завдань та особливостей застосування цифрових технологій дозволило адаптувати навчальний матеріал та навчальний процес до особливостей сприйняття студентів. Застосування сугестивно-програмованого методу (СПМ) та сугестокібернетичного інтегрального методу (СКІМ), служить базисом для обґрунтування доцільності інтеграції інтенсивно зорієнтованого і комунікативного підходів до формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на рівні творчої самореалізації особистості студента.

Контрольно-діагностичний блок характеризує результат процесу формування кроскультурної компетентності, дозволяє здійснювати як комплексний, так і поелементний контроль за процесом формування кроскультурної компетентності, що дає можливість корекції та впорядкування процесу.

Виявлені та створені *педагогічні умови* згідно з генеральною ідеєю формувального експерименту дали змогу цілеспрямовано та ефективно впливати на процес формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва:

– *створення сприятливої творчої атмосфери* в процесі навчання: оволодіння сукупністю способів, засобів і прийомів кроскультурного компонента фахової підготовки студентів, включаючи безпосередньо мистецьку, педагогічну, науково-дослідну, а також самостійну творчу діяльність у процесі професійної підготовки;

– *спрямованість на формування ціннісного ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності* як високоінтелектуальної праці та розвиток позитивної мотивації до формування власної кроскультурної компетентності: формування педагогічних установок, цінностей, естетичних ідеалів, смаків студентів у співвідношенні з системою етнічних і національних цінностей, відображених у вітчизняній художній культурі, дають йому змогу адекватно рефлексувати свою професійну діяльність через “Я”–етнічне”, “Я”–соціальне”, “Я”–культурне”, “Я”–педагогічне”, “Я”–мистецьке”;. Загальний шлях розвитку позитивної мотивації до формування кроскультурної компетентності полягав у тому, щоб сприяти

перетворенню наявних спонукань (часто уривчастих, нестійких і малосвідомих) у зрілу мотиваційну сферу зі стійкою структурою;

– *впровадження кроскультурної та музично-фольклорної проблематики як змістової основи кроскультурної компетентності: різноманітна мистецька діяльність студентів; урахування вікових особливостей студентів; опора на інтеграційні зв'язки в пізнанні простору кроскультури; спрямованість процесу фахової підготовки на пізнання витоків і специфіки образної мови (народної та професійної) художньої культури; використання регіональної специфіки і характеру місцевих художніх і культурних традицій; спрямованість освітнього процесу на осягнення етично-естетичного змісту кроскультурної компетентності; поєднання навчальної та позанавчальної мистецької діяльності;*

– *стимулювання творчої самореалізації студентів завдяки активізації художньо-творчої діяльності на основі групових організаційних форм навчально-виховної роботи ЗВО. Серед них: культивування ситуацій успіху; позитивне стимулювання досягнень студентів; надання студентам свободи вибору і самостійності;*

– *участь студентів у відборі змісту, методів і форм навчально-виховного процесу для передачі студентам інструментарію самопізнання і самовдосконалення, де забезпечуються суб'єкт–суб'єктні (між викладачем і студентом, студентом і студентом) і суб'єкт–об'єктні (між студентом і художнім твором, викладачем і художнім твором) відносини;*

– *реалізація ідеї “діалогу культур”, яка здійснюється за допомогою включення студентів у міжкультурну комунікацію, що вимагає:*

– *визнання плюралізму думок, наявності різноманіття точок зору на різні проблеми сучасного життя, що є необхідною передумовою демократичного вирішення питань;*

– *виявлення інтересу до folk music через нові форми її побутування у сучасному світі;*

– *усвідомлення того, що необхідність конструктивного діалогу диктується не волею окремих осіб, а реальною ситуацією, що склалася, пов'язаною з вирішенням життєво важливих проблем для тієї чи іншої сторони;*

– *визначення загальної платформи для подальшої взаємодії та співпраці, прагнення знайти у висловлюваннях опонента і його поведінці те, що єднає з ним, а не роз'єднує.*

– *збагачення свідомості студентів якісними зразками музичного мистецтва;*

Ефективність розробленої моделі була підтверджена результатами контрольного зрізу, аналіз яких показав суттєві позитивні зрушення у сформованості кроскультурної компетентності респондентів експериментальної групи у порівнянні з контрольною.

Дякую за увагу.

2.2. Запитання до дисертанта Чжан Вей та відповіді на них.

Д. пед.наук, проф. Корець М.С.:

В чому ви бачите особливості педагогічної взаємодії у запропонованій моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва?

Відповідь Чжан Вей:

Успішність формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва полягає в сучасному освітньому процесі, що обумовлений інтенсивністю спілкування учасників в умовах полікультурного середовища. Педагогічне залучення студентів до кроскультурної підготовки може бути реалізоване через їх участь в інтенсивній педагогічній взаємодії у освітньому процесі ЗВО (студент – студент, студент – викладач, студент – художній твір, студент – викладач – художній твір). В даних умовах учасники педагогічної взаємодії набувають досвіду відносин значущості як інших осіб, так й інших культур, а також вибірково відносяться до сталих еталонів, норм і цінностей.

2. Доктор педагогічних наук, професор Слабко В.М.:

В своєму дослідженні ви аналізуєте ціннісні орієнтації українських і китайських студентів, які ж домінанти визначені вами?

Відповідь Чжан Вей:

Вивчення спрямованості і ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва свідчить про те, що у китайських студентів домінує спрямованість на себе, на свою етнічну общину. Побудована за результатами дослідження ієрархія системи цінностей свідчить, що структура і характер соціальних цінностей відзначаються несталістю, суперечливістю, амбівалентністю. Жодна із запропонованих цінностей не визнана абсолютною. В уявленні українських студентів про цінності домінують наступні поняття: сім'я, добробут, гуманізм.

3. Доктор педагогічних наук, професор Н.М.Рідей.:

В чому особливості запропонованої Вами експериментальної моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва?

Відповідь Чжан Вей:

Комплексність запропонованої нами експериментальної моделі забезпечує формування кроскультурної компетентності студентів, сприяє переосмисленню ментальності, вивченню культури, особливостей життєздійснення українського та китайського народу, розвиває соціальні компетенції студентів.

Наскрізність моделі полягає у:

- врахуванні при організації навчально-виховного процесу національної ментальності, соціальної спрямованості, характерологічних рис студентів;
- використанні розвивальних методик;
- поетапному запровадженню інноваційних методів у навчально-

виховний процес, діалогізації змісту навчання та формуванням навичок рефлексії, самооцінки, самоусвідомлення своїх навчальних можливостей і побудови плану самовдосконалення;

Запропонована нами модель формування кроскультурної компетентності студентів засобами цифрових технологій у системі неперервної освіти містить строго обґрунтовані педагогічні засоби, форми, методи, передбачає їх етапність, спрямованість на вирішення конкретного завдання.о.

4. Доктор педагогічних наук, професор Р.А.Савченко:

Як Ви розумієте поняття «полікультурність» в контексті Вашого дослідження?

Відповідь Чжан Вей

Полікультурність – це стан, процеси, погляди, політика культурно неоднорідного суспільства, зорієнтовані на свободу вираження культурного досвіду, визнання культурного різноманіття; культурний, політичний, ідеологічний, релігійний плюралізм, визнання прав меншин як на суспільному, так і на державному рівні.

5. Кандидат педагогічних наук, професор Т.О.Бодрова:

Які особистісні якості студента допоможуть розв'язати конфліктні ситуації у поліетнічному середовищі?

Відповідь Чжан Вей

Розуміння і ухвалення всього різноманіття художньої культури, які можуть привести до переоцінки і зміни ціннісних орієнтації особистості, вимагають виховання і розвитку певних особистісних якостей. На наш погляд, такими є *толерантність* як визнання рівноправ'я і свободи кожного, розуміння різноманіття культур; *емпатія* як су'єктивне сприйняття іншої людини, здатність проникнення в її внутрішній світ, що виявляється у формі співпереживання, співчуття, розуміння її думок і почуттів; *діалогічність* як психологічна якість особистості що дозволяє взаємодіяти, співробітничати в суспільстві. А як головний показник для розвитку цих якостей є соціальна, творча активність і критичність студентів при розгляді кожної культури і нації в їх різноманітті.

6. Кандидат педагогічних наук, доцент Бордюк О.М.:

У запропонованій вами моделі формування кроскультурної компетентності студентів у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій вами використовуються методи диспуту і дискусії. Розкрийте відмінності між ними.

Відповідь Чжан Вей

Диспут як метод навчання та виховання відповідає намаганням молоді знайти сенс життя, віднайти істину. Він дає можливість аналізувати явища, відстоювати свою точку зору, знаходити найбільш вагомні аргументи, а також поважати думку інших, навіть протилежну. **Дискусія** – метод, що використовується в індивідуальній та груповій роботі при обговоренні кола

актуальних проблем (соціокультурних, мистецьких, педагогічних або особистісних). Цей метод є важливим засобом навчально-пізнавальної діяльності, сприяє розвитку критичного мислення студентів, дає можливість визначити власну позицію, формує навички аргументації думки. В дисертаційному дослідженні ми використовували ці традиційні методи не ізольовано, а в комплексі з нетрадиційними - наприклад: інноваційний метод використаний у ході формувального експерименту у другому етапі є саме метод позиційної дискусії.

Головуючий: Чи є ще запитання до здобувача? (Немає). Дякуємо за відповіді.

3. ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник – д. пед. н., професор Хижна О.П.

Стрімкі й незворотні зміни в розвитку таких багатонаціональних держав, як Україна і Китай, висувають підвищені вимоги до організації навчально-виховного процесу у педагогічних ЗВО. Ми змушені констатувати той факт, що сьогодні відсутні фундаментальні дослідження з урахуванням сучасних вимог до теоретико-методологічного обґрунтування сутності кроскультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Ідея формування кроскультурної компетентності майбутнього фахівця є не просто відображенням провідних тенденцій сучасного світу, що змінюється, але й стимулює пошук підґрунтя, яке б забезпечувало умови для життя, гідного людини. З'явилося розуміння того, що розширення кроскультурного діапазону фахівця сприяє усвідомленню ним сенсу професійної реальності, необхідної для ефективного вирішення професійних завдань. У цьому контексті тема дисертаційної роботи Чжан Вей актуальна та своєчасна. Дисертант у своєму дослідженні пропонує реалізацію сучасних підходів до підготовки вчителів музичного мистецтва у цій проблематиці.

Всебічного схвалення заслуговує авторська модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій. Розроблені автором діагностичні засоби мають вагомий практичний значущість – на їх основі стає можливим отримувати необхідну інформацію про ефективність виховних впливів.

У процесі роботи над дисертацією Чжан Вей проявив себе як компетентний дослідник, здатний до інноваційного вирішення науково-методичних проблем сучасної мистецької освіти. Постійно підвищував рівень своєї кваліфікації шляхом участі у науково-практичних семінарах та конференціях. Маю усі підстави характеризувати його як здібного, вдумливого, ініціативного науковця.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Чжан Вей *«Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій»* є самостійним,

завершеним дослідженням, що в цілому відповідає вимогам до здобувачів ступеню доктор філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта, має право бути представленим на фаховому семінарі для надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок рецензентів:

доктора педагогічних наук, професора Слабка Володимира Миколайовича, доктора педагогічних наук Савченко Регіни Анатоліївни про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Чжан Вей на тему: *«Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій»*, призначених рішенням засідання вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 30 червня 2021 р. (Витяг з протоколу № 11) для проведення попередньої експертизи дисертації, поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта.

На сучасному етапі ствердження гуманістичних суспільних цінностей та поглиблення освітніх парадигмальних підходів особистісного спрямування особливої уваги потребує науково-теоретичне, методичне й практичне вирішення проблеми формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій. Останнім часом значно активізувалися наукові пошуки щодо дослідження окремих аспектів цієї проблеми, проте й дотепер бракує цілісного науково обґрунтованого погляду на її комплексне вирішення. Це засвідчує актуальність і своєчасність обраної Чжан Вей теми дисертаційного дослідження.

Зміст дисертаційного дослідження Чжан Вей засвідчує, що її автор ставив за мету розробити та теоретично обґрунтувати експериментальну модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій та перевірити її ефективність в умовах реального навчально-виховного процесу ЗВО. Адже цілком очевидно, що сформованість кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва сприятиме ефективній адаптації людини до суспільства, до умов життя і співіснування з представниками різних спільнот. Це дає всі підстави без перебільшення стверджувати, що спрямованість дисертаційного дослідження Чжан Вей, його концептуальні положення слід визнати суттєвим внеском у реформування організації і змісту навчально-виховного процесу у вищій професійній школі України та Китаю.

Як нам видається, актуальність досліджуваної проблеми, її методологічна і теоретична основа одержали в дисертації належне обґрунтування, аргументацію і конкретизацію: ґрунтовно, чітко й гранично ясно формулюються об'єкт, мета, предмет і конкретні завдання дослідження; переконливо показана наукова новизна, практичне і теоретичне значення результатів дослідження, одержаних здобувачем.

Звертає на себе увагу логічно виправдана структурованість та послідовність викладу змісту дисертаційної роботи Чжан Вей, яка в повній мірі відповідає меті та завданням проведеного дослідження. Автор у своєму дослідженні переконливо доводить, що формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва є суспільно значущим ресурсом соціального розвитку, оскільки пропонує шляхи взаєморозуміння між учасниками освітнього процесу. Автором дисертаційної роботи здійснене комплексне теоретико-експериментальне дослідження, спрямоване на подальший розвиток теорії та практики формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій. Цінним в дисертаційній роботі Чжан Вей, з нашої точки зору, є те, що автор:

- теоретично обґрунтував та створив експериментальну модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій, яка реалізується через діагностику та розвиток складових сформованості кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, спрямовується на формування позитивних стереотипів діяльності студентів з метою налагодження толерантних міжетнічних та міжнаціональних стосунків;

- розробив сутнісну характеристику рівнів сформованості кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва;

- удосконалив критерії та показники сформованості кроскультурної компетентності студентів;

- застосував особистісно-діяльнісний підхід до визначення змісту і форм навчально-виховної діяльності на основі комплексного застосування проблемних завдань та освітніх проєктів.

Досліджуючи проблему кроскультурної компетентності у світовому етнічному різноманітті, дисертант зробив ґрунтовний аналіз сучасних теоретичних та методологічних основ проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Дисертантом теоретично обґрунтовано доцільність застосування методологічних принципів і підходів до формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій.

Характерним для дисертаційної роботи Чжан Вей є надзвичайна чіткість і ясність використаного автором понятійно-термінологічного апарату. Всі поняття, які у дослідженні відіграють принципову роль, старанно аналізуються і розкриваються, їх тлумачення достатньо аргументоване і підкріплене авторською точкою зору.

Говорячи про тенденції модернізації професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах мультикультурного освітнього простору, варто зазначити, що, на жаль, сучасні державні стандарти жодної зі спеціальностей не містять у собі дисциплін, які визначають основи взаємовідносин у мультикультурному освітньому просторі. У зв'язку з цим автор пропонує передбачити зміни в навчальних планах вищих педагогічних

навчальних закладів, які готують фахівців до роботи з дітьми, а також більш повно використовувати можливості позааудиторної та виховної роботи у ЗВО.

На думку автора, очевидно, що без збереження національної ідентичності проблематичним стає цілісність і незалежність національної держави; з іншого боку, без урахування глобалістичних тенденцій у суспільстві виникає загроза його ізоляції і витіснення на периферію соціально-політичного та економічного життя сучасного світу. Автор наголошує, що сутність кроскультурної освіти полягає в плеканні вільної, творчої особистості, готової до відстоювання своїх переконань, але водночас толерантної до поглядів інших, здатної до конструктивного вирішення конфліктів; формуванні особистості, яка розуміє і цінує специфіку різних культур і те спільне, що їх об'єднує з рідною культурою, сприймає цілісність світу, усвідомлює особисту причетність до локального, національного і світового соціуму.

Досить ретельно автором сплановано і реалізовано експериментальну частину дослідження. Добре враження справляє надана в роботі педагогічна діагностика. У відповідності до поставленої мети та завдань автором визначено критерії стану сформованості кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти; визначено змістові особливості рівнів сформованості означеної компетентності. Сукупність визначених критеріїв, показників і рівнів дали змогу дисертанту визначити стратегію та вихідні положення дослідно-експериментальної роботи.

У дослідженні розроблено та експериментально перевірено ефективність упровадження моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Описано зміст принципів, на яких ґрунтується представлена модель формування кроскультурної компетентності студентів у процесі інтенсивно-комунікативного музичного навчання: *усвідомленого навчання та вибору, чутливості до міжкультурних відмінностей, позитивного налаштування, лінгвістичного розуміння, здатності адаптуватися до інших культурних середовищ, креативності, міжкультурної взаємодії, рефлексивності, самоменеджменту, активної та продуктивної дії.*

Поетапне оволодіння студентами кроскультурною компетентністю здійснюється в рамках розробленої моделі у процесі інтенсивно-комунікативного музичного навчання засобами цифрових технологій за таким алгоритмом навчально-пізнавальної діяльності: *презентація* (введення навчальної інформації та інноваційних функціональних форм освітнього середовища) – *активізація* навчально-пізнавальної, художньо-творчої та дослідницької діяльності (закладення основ професійно зорієнтованого спілкування) – *реактивація* (формування кроскультурної компетентності студентів на комунікативному та соціокультурному рівнях, конгруентна ідентичним рівням творчої самореалізації особистості студента) – *кроскультурна комунікація* (міждисциплінарна інтеграція крізь призму міжособистісної та міжкультурної взаємодії) – *контроль* (самоспостереження, самоаналіз, самооцінка, самокорекція, взаємо- та самоконтроль в умовах виникнення нових культурних кластерів).

Опанування студентами цифровими технологіями є однією з нагальних потреб сучасної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності в руслі сучасних кроскультурних тенденцій. Упровадження цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва розглядається як умотивований процес інтегрованої взаємодії навчально-пізнавальної, музично-творчої діяльності на основі узагальнення теоретичних знань, збагачення практичного (слухацького) досвіду, що впливає на розвиток інтелекту, музичні здібності, креативність студентів, їх емоційну сферу, активізує творчі пошуки у застосуванні інноваційних художньо-педагогічних технологій. Це досягається за рахунок дотримання наступних педагогічних умов: а) організаційно-методичні (соціокультурний фон професійної підготовки; б) дидактичні (структурування навчального матеріалу на основі інтегративного підходу до відбору художнього матеріалу та диференціації текстових структур відповідно до принципу діалогізації навчання, контроль рівня сформованості кроскультурної компетентності); в) психолого-педагогічні (гармонізація балансу усвідомлюваної та несвідомої психічної діяльності студентів, дотримання послідовності рівнів сформованості кроскультурної компетентності).

Впровадження запропонованої автором експериментальної моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій в освітній процес, як доведено в дисертації, підвищує ефективність формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Достовірність висновків і ефективність запропонованої моделі підтверджується коректно проведеним педагогічним експериментом, ґрунтовним якісним і кількісним аналізом отриманих результатів.

Проведена Чжан Вей експертиза, перевірка вірогідності наслідків експериментального дослідження та їхнє впровадження в навчально-виховний процес обумовлюють практичну значущість дисертації. Експериментальна робота виявила позитивну динаміку формувальних впливів і підтвердила ефективність запропонованої моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій. Загальні висновки дисертаційного дослідження достовірні й пройшли переконливу експериментальну апробацію.

Практичне значення дослідження визначається тим, що застосування обґрунтованої та створеної у дослідженні експериментальної моделі забезпечило зростання рівня сформованості кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Дисертація Чжан Вей «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій» є цілісним завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів

України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні Міжкафедрального семінару кафедри освіти дорослих і кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування д. пед. наук., проф. Слабко В.М. підсумував, що обидва рецензенти були одностайні в позитивній оцінці дисертаційного дослідження Чжан Вей, її відповідності “Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167.

4. УХВАЛИЛИ: Наукову доповідь Чжан Вей, в якій висвітлено основні наукові результати дисертаційної роботи, взяти до уваги.

Прийняти такі **ВИСНОВКИ** щодо дисертаційної роботи Чжан Вей на тему: «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій». Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 11 від 23 травня 2017 року).

4.1. Актуальність теми дисертаційної роботи незаперечна, адже глибинні зміни в історико-культурному і соціально-економічному житті в Україні та Китаї, поява нових цінностей в освіті, нові запити суспільства на вчителя нової формації – все це ставить перед вищою педагогічною освітою завдання зосередженості на розв’язанні проблеми оновлення освітніх парадигм, вибору оптимальних технологій підготовки педагогічних кадрів. Освіта покликана забезпечити молодій людині такий фундаментальний фон, базу і підготовку, які дали б їй змогу легко і швидко опанувати необхідний набір професійних навичок та знань, озброїти загальними інтелектуальними інструментами, що дозволяють швидко набутти необхідний досвід і легко адаптуватися до змінних вимог трудового, професійного та суспільного життя.

Останній аспект є на сучасному етапі особливо актуальним, причому важливим його компонентом слід вважати виокремлення й вирішення проблем професійної підготовки сучасного вчителя. Сутність його – не зміна базових основ національних систем освіти, а їх узгодження, взаєморозуміння, формування нової системи цінностей, правил, норм і механізмів дотичного, співрозмірного, толерантного розвитку освіти у світовому освітньому просторі. Запропонована автором концепція дослідження представляє собою теоретичну базу для організації навчально-виховного процесу у вищій школі поліетнічних країн.

Зміст дисертаційної роботи засвідчує, що її автор на основі глибокого аналізу вітчизняного та українського досвіду, а також широкого спектру даних

про сучасний стан сформованості кроскультурної компетентності студентів пропонує модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій та проєктує педагогічні умови, які мають на практиці забезпечити її ефективне формування на належному рівні.

4.2. Предметом дослідження є модель формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій як основи творчої самореалізації у професійній сфері.

Чжан Вей вдалося розв'язати масштабне завдання: розглянути удосконалення системи професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти. Стратегія сучасної державної політики щодо професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного вчителя, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися упродовж усього життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову світової спільноти.

Наукова новизна одержаних результатів Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

– *вперше* сформульовано авторське визначення ключового поняття дослідження «формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», яке розглядається як складна динамічна система, що відображає ціннісно-світоглядний і професійно-предметний аспекти професійної діяльності; *виокремлено, обґрунтовано та схарактеризовано* організаційно-педагогічні умови реалізації моделі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами цифрових технологій; *визначено* критерії та показники, а також *схарактеризовано* рівні сформованості кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність упровадження означеної моделі поетапного формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у освітній процес ЗВО;

– *удосконалено* методи формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; педагогічну діагностику щодо рівнів сформованості означеної компетентності;

– *подальшого розвитку* набули шляхи і механізми оптимізації використання цифрових технологій, спрямованих на вдосконалення професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретична значимість дослідження полягає у науковій розробці й упровадженні в теорію та методикау музичного навчання актуальних питань формування кроскультурної компетентності майбутнього вчителя музичного

мистецтва у системі неперервної освіти, виявлено педагогічний потенціал цифрових технологій у формуванні кроскультурної компетентності майбутнього фахівця музичної галузі. Сформульовані висновки, які доводять розв'язання всіх поставлених завдань, розширюють наукові уявлення про фахову підготовку вчителів-музикантів у закладі вищої педагогічної освіти і мають перспективу подальших досліджень з професійного становлення і особистісного саморозвитку вчителя музичного мистецтва.

Практична значимість дослідження. Проведена експериментальна робота довела ефективність організаційно-педагогічних умов, що позитивно впливають на формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Упровадження авторської моделі сприяло стимулюванню позитивних емоційних реакцій в процесі формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; формуванню ціннісних орієнтацій і позитивних оцінних суджень студентів щодо історико-культурних особливостей і перспектив розвитку народної художньої культури; створенню комп'ютерного банку даних, що відображає історико-культурні особливості та сучасні тенденції розвитку народної музичної культури; розробці навчально-методичних посібників, програм спеціальних курсів і дисциплін за вибором, активному використанню елементів традиційної музичної культури в навчальній, художньо-творчій, виконавській, педагогічній та науково-дослідній діяльності студентів.

4.3. Дисертація Чжан Вей є самостійною науковою роботою.

Опубліковані у фахових наукових виданнях праці достатньо повно відображають зміст дисертації.

Проблематику, теоретичні й практичні результати дисертаційного дослідження викладено в 11 публікаціях: з яких 6 надруковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукових зарубіжних виданнях, 4 – апробаційного характеру.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ Статті у наукових фахових виданнях

Основні теоретичні положення і висновки дослідження відображено в наукових публікаціях:

1. Чжан Вей. *Інтерактивні технології як засіб формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва* / Чжан Вей // Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укладач Л. Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – Випуск (146). – (Серія педагогічні та історичні науки). – 245 с. С.101-109.
2. Чжан Вей. *Гуманізація художественно-педагогического образования на Украине в контексте социокультурных вызовов современности* / Чжан Вей // Актуальные вопросы художественного образования и воспитания /Общая

редакція проф. Михайличенко О.В.– Саарбрюккен/ Германия: LAP LAMBERT Academic Publishing – Київ, 2019: – 237 с. – С. 219-236.

3. Чжан Вей, Шафранська Каріна. *Філософсько-антропологічний аспект кроскультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти* /Чжан Вей, Каріна Шафранська // Наукові записки: [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укладач Л. Л. Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – Випуск СХІ (149). – (Серія педагогічні та історичні науки). – С.151-160.

4. Чжан Вей. *Педагогічний потенціал цифрових технологій у модернізації професійної підготовки вчителів музичного мистецтва крізь призму глобалізації* / Чжан Вей // Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укладач Л. Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Випуск (150). – (Серія педагогічні та історичні науки). – С.169-178.

5. Чжан Вей, Малаховська Ева. *Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах принципу аксіологічності* / Чжан Вей, Ева Малаховська // Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укладач Л. Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. – Випуск (151). – (Серія педагогічні та історичні науки). – С.46-54.

6. Хижна О.П., Борисов В.В., Півненко Б.І., Чжан Вей. *Музична педагогіка та мультимедіа: у пошуках втраченого сенсу* /О.П.Хижна, В.В.Борисов, Б.І.Півненко, Чжан Вей // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія Педагогічні науки :реалії та перспективи. Збірник наукових праць. /МОН України НПУ імені М.П.Драгоманова. НПУ ім. М.П.Драгоманова. Випуск 80. Том 2. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2021.– 190с. – С.155-160

Статті в іноземних наукових фахових виданнях

7. Zhang Wei. *COMPETENCE APPROACH TO PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC AS A PRIORITY OF MODERN TRANSFESSIONALIZATION OF MODERN ART EDUCATION* //Scientific journal innovative solutions in modern science, №4 (48), New York 2021.- 76 p.- P.12-32

Матеріали науково-практичних конференцій

8. Чжан Вей. *Наукова сутність активності майбутнього вчителя музики у структурі формування творчої самоактуалізації* / Чжан Вей // Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття: зб.

матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. – Мукачево, 10-20 квітня 2018 р. : Мукачево, вид-во МДУ, 2018. – 196 с. - С. 144-145.

9. Чжан Вей. *Розвиток художньо-творчого потенціалу майбутнього вчителя музики крізь призму самоактуалізації особистості*/ Чжан Вей //Сучасні орієнтири мистецької освіти: традиції, досвід, інновації /Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті засновника кафедри музики Чернівецького національного педагогічного університету імені Юрія Федьковича, народного артиста, професора Андрія Кушніренка (м.Чернівці, 4-5 квітня, 2019).- Чернівці, Чернів.нац.ун-т, 2019. – 202с. – С.136-140.

10. Чжан Вей. *Модернізація фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва на засадах компетентнісного підходу* /Чжан Вей //36.матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції “Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття” м.Мукачево, 22-23.04.2020, МДУ, 2020. – 247с. – С.151-156.

11.Чжан Вей. *Творчо-прогностичний напрям розвитку інформаційної культури майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю* /Чжан Вей //Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві: збірник матеріалів конференції / за заг. ред. проф. В. П. Сергієнка, В. М. Слабка. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – 398 с. – С.287-289.

Слід уважати, що дисертаційна робота Чжан Вей є достатньою мірою апробованою.

Результати дисертації були апробовані на *одинадцяти* наукових конференціях, серед яких – *шість* міжнародні: II Міжнародній науково-практичній конференції «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (м. Київ, 14-15 квітня 2016); II Міжнародній науково-практичній конференції «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (м.Мукачево, 19-20 квітня 2018); III Міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського (м. Київ, 6-7 березня 2019); II Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті засновника кафедри музики Чернівецького національного педагогічного університету імені Юрія Федьковича, народного артиста, професора Андрія Кушніренка (м.Чернівці, 4-5 квітня, 2019); I Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми неперервної освіти в інформаційному суспільстві» (м. Київ, 14-15 квітня 2020); III Міжнародній науково-практичній конференції «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (м.Мукачево, 22-23 квітня 2020); I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецька освіта: теорія, методологія, технології» (м. Кривий Ріг, 16 листопада 2017); щорічних звітних науково - практичних конференціях професорсько-викладацького складу аспірантів

і докторантів НПУ імені М.П. Драгоманова (м. Київ, 2016-2020).

4.4. Уважати, що дисертація Чжан Вей на тему: «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій» є завершеним самостійним дослідженням, яке відповідає постанові «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 015 – Професійна освіта.

Виходячи з наведеного вище, міжкафедральний фаховий семінар кафедри освіти дорослих і кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова затверджує цей висновок і рекомендує дисертацію Чжан Вей на тему: «Формування кроскультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у системі неперервної освіти засобами цифрових технологій» (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О.П.Хижна), подану на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Рішення прийняте одноголосно.

Головуючий на засіданні
Міжкафедрального фахового семінару
д. пед. н., проф., зав. кафедри
освіти дорослих

Слабко В.М.

Секретар кафедри

Навроцька Д.В.